

ТОШКЕНТ

Оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1986 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

№ 218 (6. 707)

1988 йил 23 сентябрь, жума

Баҳоси 3 тийин

Анжанааларга садақат

Металл-конструкциялар цехи Юрий Асеев бошлиқ комсомол-ёшлар бригадасининг ишчилари «Подъёмник» ишлаб чиқариш бirlашмасида меҳнат вахтиси илгорлари деб топилди.

Бригада 1989 йил март ойининг ишлаб чиқариш топиригини бажарди. Пландан ташқари турли моделлардаги кранлар учун ўйлаб қабилалар тайёрланди.

Ю. Асеев бошлиқ комсомол-ёшлар коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг ўн йили планини муддатидан олдин бажаришга эришди. Планда қўшимча 9 минг сўмлик иш бажаришди.

Шартнома асосида

С. Тупаева бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси «Қизил тоғ» тикувчилик ишлаб чиқариш бirlашмасининг байроқдорларидан биридир.

Бу коллектив ёшларга атаб замонавий модалдаги янги пальтолари тикиб чиқара бошладилар. Бу маҳсулотлар шартнома асосида 150 донаси буюртмачиларга етказиб берилди.

Шунингдек «ШФ-1009», «ШФ-1008» маркали пальтолари ҳам ёшларга. Пальтонинг енгил, эластик бўлиши, янги маҳсулотлар марказий универсал ва корхонанинг фирмаси магазинида намоиш қилинмоқда.

Д. ОБЛАЕВ.

«Октябрь ва қайта қуриш»

Юрий Гагарин номидаги тўқимачилик Маданият саройида «Октябрь ва қайта қуриш» деб номланган фото кўргазма ташкил этилди.

Кўргазмада республикамизнинг ўтмиши ва ҳозирги даври, саноат, пахтачилик ва қишлоқчиликнинг асосий соҳалари акс эттирилган 100 дан ортиқ фотосурат бор.

Шунингдек, пойабзалчилар маданият саройи фойскада тасвирий санъат тўғрисида аълопар — Бутуниттироқ халқ жомиди иккинчи фестивали дипломатлари Г. Аширова, А. Евова, Ф. Гафурова, Ф. Назирова, И. Юсупова, Д. Сафиддинова каби ёш расмчи-фотографларнинг намоишлари намоиш этилмоқда.

Ишчиларга қулайлик

Тошкент тўқимачилик комбинатида ишчиларга ҳам-хўрлик қилиш яхши йўлга қўйилган.

Яқинда комбинат территориясида енгил автомобилларнинг тўзатиш устандаси ташкил этилди. Бу ерда корхона меҳнаткашлари истаган вақтларида шахсий автомобилларнинг ишналари янгиланиш, аккумуляторларини қулайлиқ билан, бўғимчи ҳамда заҳар эҳтиёт қисмларини харид қилишлари мумкин.

Шунингдек, яна бир устакхона ишга туширилди. Унда қўлак, юбка ва шимлар вақтида сифатли қилиб тикиб берилди.

Кўргазма ташкил этилди

Ўзбекистон касабасоюзлари республика Совети биноси ёнида «Касаба союзлари ҳаракатда» деган сийсий фото кўргазма ташкил этилди.

Унда «Планетамиз ягона», «Самовий урушга қарши», «Куч бирлиқда», «Халқлар истаги» деган бўлимларда 50 дан ортиқ суратлар бор. Уларда М. А. Горбачев ва Р. Рейнгарднинг ҳарбий қуролларни қисқарттириш ҳақидаги битими, имзалашганлари тасвирланган. Тинчликсевар халқларнинг урушга қарши намоишлари ҳам кенг ўрин олган. Бундан ташқари кўргазмага Гулистондаги пахта заводи маданият саройи тасвирини сийсий тўғрисида аълопарнинг чизган тинчликка оид қатор расмлари файз киритиб турибди.

Б. ОРИПОВ.

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

Ошкоралик руҳида

Тошкент тажриба-механика экскаватор ремонт заводида фаолият кўрсатётган бошланғич партия ташкилотлари ўзларининг ҳисобот-сайлов йилликларида низоҳатга етказишди. Шу муносабат билан жамоатчи мухбиримиз завод партия комитетининг секретари Хотам Араббевни Араббевга бир неча савол билан мурожаат қилди:

— Хотам Араббев, сўхбатимизни заводнинг саккиз ойлик план-топириқлари натижаси билан бошласан.

— Бақонидил. Ишчиларимиз 1988 йилнинг январь ойидан бошлаб коллектив пудрати асосида ишлаб келиш-япти. Бунинг фойдали томонларини саккиз ойлик план-топириқлари натижасида кўриш мумкин. Ўтган ойлар мобайнида завод 1 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарди. Меҳнат унумдорлиги 9 процент ўсди, ишчиларнинг қўшимча даромади эса ҳар вақтдагидан юқори бўлди.

— Эришилган буютқларда, сўзсиз коммунистларнинг ҳиссаси каттадир! Бошланғич партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов йилликларида бу тўғрисида ҳам гап бўлгандир?

— Эришилган буютқларни коммунистларнинг кўрсатган оғлига ғайрат-шижоати, ташаббускорлигисиз тасаввур этиб бўлмайди. Айни кунларда коллективимизда 11 та бошланғич партия ташкилотидан 159 нафар коммунист ишлаб чиқариш фаолияти билан банд. Бошланғич партия ташкилотлари яқинда ўзларининг ҳисобот-сайлов йилликларида низоҳатга етказишди.

— Таассуротлар кўп бўлса керак?

— Бошланғич партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов йилликларида аввалги йиллардагидан тубдан фарқ қилади. Аввало йилликларида давр талаби яққол ўз аксини топти. Йилликларида партия аъзоси бўлмаган ишчилар ҳам қатнашиб, эркин фикр айтиш ҳуқуқига эга бўлишди. Ишчиларимиз завод партия, касабасоюз ва комсомол ташкилотлари номига таниқийди фикрлар ва тақлифлар билдиришди. Менинг назаримда йилликларида сўнг заводимиз ҳаётида жиддий ўзгаришлар бўлиши аниқ.

— Ишчилар кўпроқ қайси масалалар устида баҳс-мунозаралар юритишди?

— Ишлаб чиқаришдаги мавжуд камчиликлар, нуқсонлар юзасидан қизгин баҳс-мунозаралар бўлиб ўтди. Масалан, завод йил бошидан буюн коллектив пудрати асосида ишламоқда. Коллектив пудратнинг жиддий талабларидан бири — меҳнат интизомидир. Чунки бунда ҳар бир ишчининг кўрсатган фаолияти жиддий аҳамият касб этади. Тўғрисида айтганда, коллективимизда меҳнат интизому, ҳали ҳам қониқарли аҳволда эмас. Ҳисобот-сайлов йилликларида бирида 3-цеҳ ишчиси Ш. Ҳусниддинов цех мастерларининг ўз вазифаларини тўлиқ бажармаётганини, иш вақтида бекорчи нарсалар билан шуғулланишини айтиди ва мисол тариқасида мастерлар В. Павлов, Х. Одиловларни келтириб ўтди. Яна сифат тўғрисида кўп фикрлар билдирилди. Завод партия ташкилотининг аъзоси Б. Вичутов сифат комиссиясининг фаолиятини қайта кўриш керак эканлигини таъкидлади. Двигатель ремонт цехидангилар эса зарур эҳтиёт қисмлар ўз вақтида етказиб берилмаётганини айтишди. Бунинг партия ташкилотини ўз назорати остига олсин, деб тақлиф қилишди.

— Иқтисодий масала ишчининг ишга бўлган ғайрат-шижоатини оширадиган омиллардан бири ҳисобланади. Бу ҳақида йилликларида қандай фикрлар билдирилди?

— Бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йилликларида иқтисодий масалалар тўғрисида ҳеч қандай таниқийди фикр, шикоят билдирилмади, ҳисоб. Чунки бу масала заводимизда намунали йўлга қўйилган. Юқорида айтганимдай, завод бўйича меҳнат унумдорлиги 9 процент ошди. Яна йил бошидан буюн 120 ишчи уй-йўлига муваффақ бўлди. Қисқаси бу соҳадаги ишлар кўнглидагидай деб айтиш мумкин.

— Бошланғич партия ташкилотига секретарлар сайлаш ва коммунистлар аттестацияси борасида қандай ишлар қилинди?

— Секретарлар сайлаш эркин овозда олиб борилди. Ишчилар ўзлари ишонган коммунистларнинг номзодини секретариликка тавсия этишди. 1 ва 3-цеҳ бошланғич партия ташкилотлари секретарлари қайта сайланди, қолганлари ўрнида қолдирилди. Коммунистлар аттестацияси борасида эса шу кунгача биз 30 нафар коммунистнинг фаолиятига баҳо бердик. Шундан 1 киши шартли равишда аттестациядан ўтказилди ва тоқар Митрофанов аъзолик бадалларини тўламаганлиги сабабли аттестациядан ўтмади.

— Энди коллектив аъзоларининг келгусидаги режалари тўғрисида гапириб ўтсангиз.

— 28 сентябрда завод партия комитетининг ҳисобот-сайлов йилликлари бўлади. Ҳозир тайёргарлик қилинмоқда. Яна 1989 йил январидан бошлаб завод тўлиқ ўз-ўзини маблаг билан таъминлаш ҳисобига ишлаб бошлайди. 28 сентябрда ана шу масала атрофида ҳал қилиниб олинади. Заводимиз ишчилари 15 дарабача йиллик планини бажаришга аҳд қилишган.

Сўхбатни Ш. ҲАМРОЕВ олиб борди.

Аҳоли талаби— иш мезони

Шаҳримиздаги қатор саноат корхоналарида халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш кенг йўлга қўйилган. Биргина «Ташсельмаш» заводида 28 турдаги маҳсулот тайёрланапти. Улар орасида рўзгор буюмлари, бот-морка хўжалигида ишлатиладиган буюмлар, спорт майдончалари учун анжомлар кенг ўрин олган. Ил охиригача улар қатригача яна беш хил маҳсулот қўйиладилар.

Бошларча буюмларидати спорт майдончалари учун тайёрланаётган комплекта аргамчи, сирпанчик, турли размердаги нарвонлар, футбол майдони учун дарвоза, қўзқорин соябон ва бошқа йиғирмага яқин анжомлар бор. Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги буюртмаси билан тайёрланаётган спорт анжомлари комплектидан шу йилнинг ўзида 1000 та ишлаб чиқарилади.

— Ўтган йили,— деди биз билан сўхбатда заводнинг халқ истеъмоли буюмлари бўлими бошлиғи Ю. А. Хойкер. — 8,8 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган эди. Бу йил бу рақамни 10 миллион сўмга етказишни мўлжаллаяптимиз. Тайёрланаётган буюмларнинг тури билан бир қаторда, қўлам ҳам ошиб борапти. Айниқса, пластмассадан тайёрланаётган челақ, стулчалар, шунингдек ўзбек миллий буюмларига бўлган талаб ортиб борапти.

Эътиборлиси шундаки, маҳсулотларнинг бир қисми чиқиндилардан тайёрланапти. Истеъмоли буюмлари заводнинг марказий базасидан ташқари шаҳардаги, шунингдек Бекобод шаҳри ва Сирдарё областидаги филиалларида ҳам ишлаб чиқарилапти.

Завод ишчилари Тошкент шаҳридаги 69 ва 161-мактабларини оилалиқ олишган. Билим даргоҳларидаги спорт майдончаларини, кишики спорт залларини жиҳозлашда яқиндан ёрдам бермоқдалар.

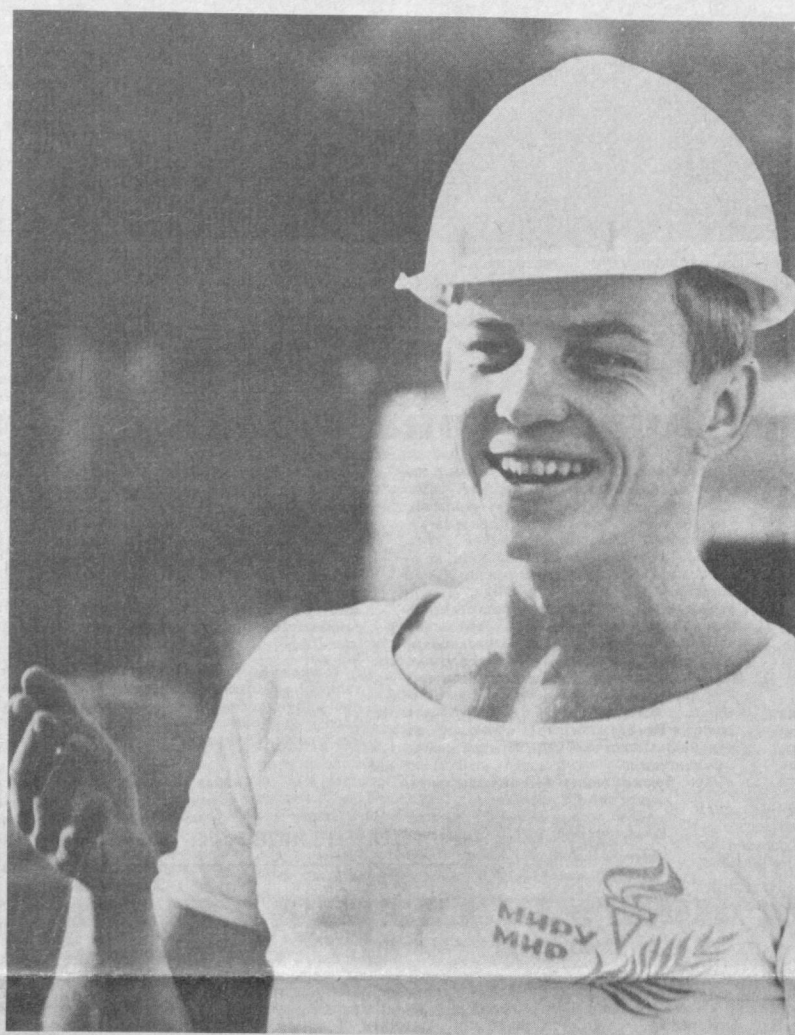
В. Маркитанов бошлиқ 11-цеҳ коллективи ва В. Арцишевский бошлиқ 4-цеҳ коллективи ўзаро социалистик мусобақада яхши натижаларни қўлга киритишмоқда. Маҳсулот ҳамжи билан бир қаторда сифатига ҳам алоҳида эътибор берилапти.

Ишлаб чиқариш бirlашмасида халқ истеъмоли моллари учун махсус цех йўқ. Товарлар асосий маҳсулот ишлаб чиқарилаётган цехларда тайёрланади.

Завод маъмурияти келгусида замонавий машина-механизмлар билан жиҳозланган, меҳнаткашлар кўпроқ талаб этадиган буюмлар ишлаб чиқариладиган цех қуришни режалаштирмоқда.

С. ШАМСИДИНОВ.

ЗАМОНДОШИМИЗ

Метросоз

Тошкент метросига биринчи марта тушган одам «Ўх-ху, Тошкентнинг ярим одами ерининг остида-ю!» деган экан. Уша одам мабодо Москва ва бошқа йирик шаҳарларнинг одам ўта гавжум метросига тушса, нима дер экан? Дарҳақиқат, тумонат одамнинг узогини яқин қилиш бунинг устига куттирмасдан хизмат қилишда метрога тенг келадиган транспорт тури жаҳонда бўлмаса керак!

Михаил метро шанига аҳоли томонидан айтилаётган бундай илиқ сўзларни Совет Армияси сафидан қайтган, бот-бот эшита бошлади. Аввалига «Ташметрострой» трестининг 2-қурилиш-монтаж бошқармасида электр пайвандчилик қилди. Бу касби ўзига ёқиб қолди.

Метро қурилишида электр пайвандчилик гонг маъсулиятли касб. Чунки ер устидаги қурилишларда бу борадаги сифатсиз пайвандга бири бўлмаса, иккинчи бири одамнинг кўзи албатта тушади. Аммо метрода — ер ости қасрида, кечирасану фақат ўз ишининг сифатига тўла қафолат бера оладиган мард, виждонли қурувчиларгина ишлай олади.

Михаил Олевовични ҳам биз ана шулар қаторига бемалол қўша оламиз. М. Бушевнинг ҳарбий хизматидан сўнг бу ерга етаклаб келган куч ҳам худди ана шу —

ўз касбига ички бир фидойилик бўлди!

Ҳалол, виждонан ишлаган одам асло кам бўлмайди, биласиз. Бунинг турғунлик даврида бири бўлмаса, иккинчи бири одам илғи эди. Ҳозирги ошкоралик даврида эса бутун коллектив, ҳамма баралла илғаяпти.

Яқинда Михаил йиғирма нафар энг яхши метросоз билан биргаликда Свердловск шаҳрида саксон кун бўлди. Салкам уч ойда «1905 йил» деб номланган метро станицаси қурилишида жонбозлик кўрсатди. Агар у ўз ишига ҳалол ёндошмаганда, сифатли пайванд қилмаганда бундай эътиборли ташрифга сазовор бўлолмасди, албатта.

2-қурилиш-монтаж бошқармасида уния хушхушқилиғи, ширинсуханлиғи учун ҳам севинишди.

— Метро линиялари тобора узайиб бораётгани кувончли, — дейди у қулиб, — биз «ишсиз» қолмаймиз.

Михаил Олевовичга ўхшаган метросозлар учун «иш фронти» ҳали жуда кенг: Юнусов, кейин Қорақаминга янги линиялар боради, мамлакатимизда метро барпо этилаётган шаҳарлар сифи ҳам кенгайиб бораётгани нур устига аъло нур!

Ҳ. ИКРОМОВ.

© СУРАТДА: Михаил Олевович Бушев.

Т. Каримов фотоси.

XXIV ёзи Олимпиада ўйинларида

ОТИШ. Олимпиада чемпиони унвонини қўлга киритган тбилислик Н. Салуквадзе тўлпончадан ортида 487,9 очко тўплаб, кумуш медалини қўлга киритди. У биринчи ўринни эгаллаган югославиялик Я. Скарничдан бор-йўти 1,6 очко ортда қолди. Учинчи ўрини эса яна бир ватандошимиз М. Доброчева эгаллади. Кичик қалибрий милтиқдан, ортида новосибирсклик В. Черкасова бронза медалига сазовор бўлди.

КЛАССИК ҚУРАШ. Вазни 74 килограммгача бўлган полвонлар беллашувида Жанубий Корея вакили Ким Ён Нам голиб чиқди. Ундан кейинги ўринга совет спортчиси Д. Турлихонов кўтарилиди. Учинчи ўрин эса полявалик И. Трагча насиб этди.

ГАНДБОЛ. Эркалар. Совет гандболчилари навбатдаги турда югославияликлар билан учрашиб 24:18 ҳисобида голиб чиқди.

ВОЛЕЙБОЛ. Аёллар. Вакиллариимиз Япония терма командасидан 2:3 ҳисобида енгилди.

ЧИМ УСТИДА ХОККЕЙ. Эркалар. Мамлакатимиз терма командаси аъзолари бу гал ҳам зафар қўчилиди. Улар майдон эгалари — Жанубий Корея спортчиларини 3:1 ҳисобида мағлубиятга учратишди.

СУВ ПОЛОСИ. СССР — Австралия матчи дуранг туғлади — 9:9.

БАСКЕТБОЛ. Эркалар. СССР — Пуэрто-Рико баҳсида асосий вақтда голиб аниқланди. Қўшимча вақтда баскетболчиларимиз маҳорат кўрсатиб 93:81 ҳисобида ўзини яқуллашди.

СОАТДА

ТАСС ХАВАРЛАРИ ВА МАРКАЗНИ МАБУТУ САҲИФАЛАРИДАН

© НЬО-ЙОРК. Афғонистон, Ангола, Бурунди, Замбия, Зимбабве, Куба, Мадагаскар, Мали ва Никарагуа ташқи ишлар министрлари АҚШ билан ўзининг ғарбдаги бир қанча шериклари «Корея Республикаси ҳукумати тузилганлигининг қирқ йиллигини» деб аталган қўшимча моддани муҳокама қилишнинг БМТ Бош ассамблеясининг 43-сессиясига тақдирлашди. 43-сессиясига тақдирлашди. 43-сессиясига тақдирлашди. 43-сессиясига тақдирлашди.

Бундай ният корей халқининг мулоқот ва музокарапар олиб бориш йўли билан ўз ватани қайтадан бirlаштирилишига эришишдан иборат истақлари ва халқлар ўртасида дўстликни мустақамлашдан иборат мақсадларига ҳам мувофиқ келмайди, дейиладилар мактуб билдирадилар.

Ташқи ишлар министрлари Бirlашган Миллатлар Ташкилотига аъло бўлган давлатлар ана шу қўшимча модданинг БМТ Бош ассамблеяси кун тартибига киритилиши тўғрисидаги тақлифни қабул қилмайдилар, деб уикид билдирадилар.

© МАДРИД. Буюк Британия Бош министри Маргарет Тэтчер икки кунлик расмий визит билан Мадридга келди. Бу — Англия ҳукумати бошчилигининг Испанияга қилаётган биринчи сафаридир.

Тэтчер у ерда бўлган вақтида Испания ҳукуматининг раиси Фелипе Гонсалес билан икки марта учрашув ўтказадилар. Қирол Хуан Карлос I билан эи-эфатда қатнашадилар. У ташқи ишлар министри Франсиско Фернандес Ордоньес билан ҳам музокарапар олиб боради, депутатлар конгрессида бўлиб, бу ерда парламент гуруппаларининг вакиллари билан сўхбатлашади.

Испания — Британия музокарапариде икки томонлама муносабатларнинг турли жиҳатлари, Испаниянинг НАТОда ва Ғарбий Европа иттифоқида қатнашиши билан боғлиқ муаммолар, савдо-иқтисодий ҳамда валюта-молиявий интеграция соҳасида Европа иқтисодий ҳамжамиятининг истиқболлари тилга олинажги хабар қилинмоқда. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка доир масалалар, Совет Иттифоқи билан Европадаги социалистик мамлакатларда содир бўлаётган ўзгаришлар, оидий курулроғларни қисқарттириш тўғрисидаги музокарапарнинг бо-риши ва регионал можаролар ҳам муҳокама қилинади.

© СТОКГОЛЬМ. НАТОнинг Норвегия шимолда ўтказилаётган «Тим Уорк-88» катта ҳарбий-денгиз машқларида қатнашаётган Американинг бомбардирчи самолёти Турнетреск шаҳри раёонида Швециянинг осмон чегарасини бузди. Швеция телеграф бюросининг хабар қилишича, машқларнинг раёбларини учувчиларга Швеция чегарасига 20 денгиз милсидан камроқ яқинлашишни тақлиф қилганларидан кейин ордан атиги бир кун ўтгач, чегара бузилди. Бундан бир кун аввал НАТОнинг икки самолёти Швеция осмонига «қаддиш» қолганлиги муносабати билан шундай бурқур берилган эди.

Швециянинг радиолокация хизматлари Американинг бомбардирчи самолётининг қаддиш қолгандан кейин у тўғри йўлга солиб қўйилди ва мамлакат территориясининг тарки этиди. Аммо самолёт учувчиси чегарани бузганлиги муносабати билан ўз сўрашдан боти тортиди. Денгиз учувчилари курулиш устида ўқишга одатланишмаган, шу сабабли на-вигацияда хатога йўл қўйилган бўлиши мумкин, деди учувчи.

© МАПУТУ. Жанубий Африка Республикасининг полицияси Дурбанда порт ишчиларининг забастовкасида қатнашган 160 кишини қамоқка олди. Бошланган станка ташкилотчилари маъмуриятдан иш ҳақи оширилишини талаб этмоқдалар. Маъмурият докерларнинг иш ташлашини қайри-қонуний, деб эълон қилиб, забастовкачиларни тарқатиб юбориш учун полициянинг ку-чайтирилган отрядлари ҳамда армия бўлимларини ишга солидлар.

© ОТАВА. Оттавадаги парламент тепалигида одатдан ташқари намоиш бўлди. Бу ерда юк автомобилчалари тур-нактор қилиб қўйилди. «Транспорт рут Канада» компаниясининг ишчилари консерваторлар ҳукумати давлат корхоналарини хусусий капитал қўлига топираётганлиги, пировард натижада меҳнаткашларнинг омакини ишдан бўшатилишига қарши низоий кишини шу тарзда кзкор қилдилар. Адолатга эришиш учун ишчилар натижага эришишди. Транспорт министри Бенуа Бушар намоишчиларга хусусий сектор соҳасига аралаша олмастлигини маълум қилди.

Ёзи вақт бекор қилинади

СССР ягона вақт ва ётало частоталари давлат комиссияси 1988 йилнинг 25 сентябидан бошлаб Совет Иттифодининг бутун территориясида Ёзи вақт бекор қилинишини маълум қилди. Ёзи вақт 1988 йил 25 сентябрь соат 3 да соат стрелкасини 1 соат орқага суриш билан бекор қилинади.

(ТАСС).

Бу аёл ҳозиргача 20 нафар ёшга касб сирларини ўргатди. Унинг «Средгазавтоматика» заводиди ишлаётганига 20 йилдан ошди. Демак, ҳар йили биттадан шогирд тайёрлаган.
СУРАТДА: Валентина Светлановна Смалов.
Т. Каримов фотолари.

Москваликлардан ўрнатилган олайлик

Биз ўз тарихимизга ўта ҳурмат билан қарашимиз, улуг зотларимизнинг илм-фан, жамоат, маданият ва санъат арбобларимизнинг, алломо бобокалонларимизнинг асло унутмаслигимиз керак. Илмий ва маданий меросимизни юксак қадрлашимиз, ардоқлашимиз, асраб-авайлаб сақлашимиз, авлодларимизга етказишимиз шарт.

Мен филология фанлари кандидати Н. Холлиевнинг Алишер Навоий жамияти тузиш ҳақидаги таклифнинг тўла маъқуллайман. Шу босдан бирга, кўнгилдаги гапимни очиб айтмоқчиман.

Фақат ментига эмас, балки қалбидида ифтихор ҳис-туйғуси бўлган ҳар бир шахс пойтахтимиз Тошкентни кезар экан, бой тарихимизга, маданият, санъат ва меъморчилигимизга, ажодларимизга

қўрсатилаётган эътибордан тўла қаноат ҳосил қилолмайди. Тарихий обидаларнинг кўпи ҳақон таъмирланиб, ўзининг асл ҳолига келтирилмаган. Шу қадар катта шахримизнинг кўча, хибон, парк ва чоррақаларининг номи ва қиёфалари тарихимизнинг ўзига батафсил акс эттира олайди. Шахри азиямизнинг бирор чоррақаларига Шарқнинг буюк зотларига ҳайкаллар қўйилмаган. Бошқа республикаларнинг пойтахтларида қад кўтарган басавлат, файзли ҳайкаллари (масалан: Низоми, Фирдавсий, Шота Руставели, Т. Шевченко, Абай, Жомий ва бошқаларга ўрнатилган ёдгорликлар) кўриб кўзинг қувонади. Наҳотки, бизда шундай қилиш мумкин эмас!

Мен буюк Алишер Навоийнинг янги,

улугвор ҳайкалини А. Навоий номидаги театр майдонига, Улуғбек ҳайкалини Хадра майдонига, Фурқат ҳайкалини илгари белгиланган жойи — Бешёғоч майдонига ўрнатилишини таклиф этаман. Шунингдек, пойтахтимизда ўзбек халқининг содиқ фарзандлари Файзулла Хўжаев, Акмал Икромов ва Абдулла Қодирийларга ҳам ҳайкал ўрнатилиши керак, деб биламан.

Тошкентимизнинг тарихий обидалари, тарихий номи, албатта, сақланиб қолиши, бунда биз москваликлардан ва бошқа қардош республикалардан ўрнатилган олайлик.

Тоҳир ЗУФАРОВ,
меҳнат ва уруш ветерани.

Илгариги мавзуга қайтамыз

Чиройли ном — шаҳарга ҳусн

«Тошкент оқшоми» газетасида шаҳарнинг кўчалари, хибонлари, майдонлари, массивлари, бекатлари, анҳорканалари, ҳатто кўприкларининг чиройли, ўзига хос бўлиши, халқ нақлида айтилганидек «Иси — жисмига» мос бўлиши кераклиги ҳақида бир қатор мақолалар, оқшомхонларнинг истақ ва таклифлари ёритилган эди. Қўйда яна шу мавзуга қайтамыз.

Серкўш Тошкентимиз дўстлик, тинчлик шаҳри, шарқ машаъли номи билан машҳур. Шаҳримизнинг шон-шўҳратини сақлаш ва ошириш ҳар бир тошкентликнинг бурчи. Совет ҳокимияти йилларида, жумладан зилилдан кейин пойтахтимиз янада обод ва кўркам бўлиб қолди. Бу Тошкент ҳақида Коммунистик партиямиз ва Совет ҳукуматимизнинг бекиёс ғам-хўрлиги ва халқлар дўстлигининг ёрқин натижасидир. В. И. Ленин номидаги майдон ва проспекти, Карл Маркс, Энгельс, Навоий, Пушкин, Муқимий, Максим Горький, Юлиус Фучик, Тарас Шевченко, Шота Руставели, Абай ва бошқа улуг кишилар номидаги кўчалар шаҳримиз кўрки, Чилонзор, Юнусобод,

Шимол-Шарқ, Қорасув массивлари, Сергели шаҳарчаси пойтахтни тўрт томонга кенгайтириб туради. Шунинг мамнунийи билан айтиш мумкин, кўп номлар халқларнинг бузғилмас дўстлиги рамзи сифатида берилган.

Партия ва ҳукуматимиз қарорларида тарихий номи асрашга жиддий эътибор қаратилмоқда. Совет маданияти фонди қошида «Топоним кенгаши»лари тузилган бўлиб, улар тарихий-географик номиларни тиклаш билан шуғулланмоқдалар. Бу соҳада Москва ва бошқа шаҳарларда дурустгина ишлар амалга оширилган. Тошкентда ҳам шубҳасиз шундай ишлар олиб борилади. Биз бу ҳусуда ўз мурожаатларимизни ўрнатилмоқчимиз. Шаҳримизнинг тарихий номи билан жойлари, чўночи «Чоч» («Шош»), «Бинкент», «Олтинтепа» каби номиларни сақлаш мақсади муроғи. Қадимий Тошкент ҳақида томондан «дарбозлар» билан ўралган эди. Шулардан фақат «Самарқанд дарбоза» номигина сақланиб қолмоқда. Қолганларичи?

Шаҳарда тўрт даҳа бўлган эди. Шулардан Шайхон тоҳур, Кўча, Себзор номиларни транспорт бекатларига, Бешёғоч номи аса бозорга берилган. Бу жойларнинг номи тез ўзгаришдан, йўқолиб кетиши мумкин.

Тошкент ўтимида тижорат-хўжалик маъмурияти маркаси бўлган, бунинг эслатувчи Дегреэ, «Эгарчи», «Ўқчи», «Заргарлик», «Мисгарлик», «Пичоқчилик», «Маҳсидалик», «Гул бозор», «Бешик бозор», «Дўппибозор», «Чўпобозор» каби номиларнинг қайси бири сақланмоқда? Бир қатор кўчаларга ном қўйишда ўта бетмааниликка йўл қўйилган. «Тешик қоп-қоқ» яқинидаги бир кўча

«Пурга» номи билан аталади. Бу кўчада яшовчиларнинг бирортаси ҳам унинг маъносини билмайди. Арктикада бўладиган пурга (қор бўрони)ни воҳада ким ҳам билсин? Октябрь районидagi бир кўча «Аэропланная», яна бири «Парашютная» деб номланган. Шулар сингари «антик» номилар шаҳримизда анчагина топилди. Тарихий-географик ҳисобланган «Хўжаландор», «Жўжайи-тарашкан», «Қаландархона», «Мохи ота», «Хофиз Кўйи», «Эски жўва», «Жангоҳ», «Чукур кўприк», «Қизил кўприк», «Тахтапўл» (тахта кўприк), «Яккачўл», «Шаршара», «Зарқайнар», «Тинчоб», «Чилтуғон», «Қичқир» каби номилар тикла-ниши керак.

Хуллас, пойтахтимизга берилган ҳар бир ном тарихимиз ва давримизга муносиб бўлсин.

Муҳиддин НАВИХОНОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институ-ти география кафедрасининг мудири, доцент.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР.

Совет врачлари Замбияда

О ЛУСАКА. Терапевтлар, хирурглар, стоматологлардан иборат бир гуруҳа совет врачлари Замбияга келишди. Улар Африкадаги мазкур мамлакатнинг энг олис районларида ишлашди. Шифокорлар икки йил давомида аҳолини даволашди, шунингдек замбиялик ҳамкасбларига ўз тажрибаларини ўргатишди.

Қўшилмаслик ҳаракатида аъзо бўлган мамлакатларнинг давлат ва ҳукумат

бошлиқларининг 1986 йилда Харареда бўлган конференциясида ЖАР ирқчиларнинг босқинчиликдан иборат қирққиларига қарши турган «фронт ёқаси» давлатларига ёрдам бериш ҳусусида қарор қабул қилинган эди. СССР бу ташаббусни қўллаб-қувватлади ҳамда мазкур мамлакатларга 100 миллион доллар миқдорда ёрдам беришга тайёр эканлигини айтди. Жумладан, Замбияга шифокорларни юборишдан ташқари

Совет Иттифоқи ёрдамида Чината шаҳрида ҳунар техника билим юрти биносини қуриш пиллаштирилмоқда. Ун нафар совет муаллими Замбия университетини дахил қилиш мутахассислар тайёрлади.

Бу Замбияда ишлашга келган совет врачларининг иккинчи гуруҳасидир. Биринчи гуруҳадан тўрт киши ҳозирги вақтда Луусакада ва икки киши Китве шаҳрида ишламоқда.

СПИДга бағишланган конференция

ДОРУС-САЛОМ. 1990 йилдаёқ орттирилган иммунодефицит синдроми (СПИД) билан оғирган кишиларнинг сони жаҳонда 1 миллион кишига етиши мумкин. Танзаниянинг Аруша шаҳрида бўлиб ўтган СПИД муаммосига бағишланган халқаро конференцияда ана шундай нокуш ҳулосага келинди. Дунёнинг 45 мамлакатидан

кекелган минг нафардан кўпроқ олим асримизнинг ниҳоятда хавфли ва ҳозирча бедаво дардлардан бирига тааллуқли масалаларни муҳокама қилдилар.

Конференцияда жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маъмурияти айтганидек, ҳозир гарчи, бу ташкилот унга аъзо бўлган давлатлардан шу йилнинг 1 сентябрга қадар 110 минг

киши шу дардга чалинган ҳақида маълумотнома олган бўлса ҳам, ҳақиқатда 200—250 минг киши СПИДга чалинган. Африкада расмий рўйхатда 14 минг бемор қайд этилган, лекин аслида бу кесалга йўлқўнларнинг сони анча кўп, деб таъкидламоқдалар. Қитъада ўтказилган тадқиқотлар шундан далолат бериб турибди.

Сессия иш бошлади

ТРИПОЛИ. Бутун Ливия жамоҳириятининг барча шаҳарлари ва аҳоли пунктларида мамлакатда бевоқиф халқ ҳокимияти системасининг асосини ташкил этувчи бошланғич халқ мажлисларининг навбатдаги сес-

сияси иш бошлади. ЖАНА агентлигининг хабар беришича, сессия кун тартибидеда кенг даражада масалалар, шу жумладан Ливия революциясининг раҳбари Муамар Қаддафий ўртага қўйган революцион про-

грамма бор. Ливия билан Йазир ўртасидаги иттифоқ лойиҳаси ҳам муҳокама қилинади. Мазкур иттифоқнинг ташкил этилиши арабларнинг янги бирлиги йўлидаги қадим сифатида баҳоланмоқда.

грамм бор. Ливия билан Йазир ўртасидаги иттифоқ лойиҳаси ҳам муҳокама қилинади. Мазкур иттифоқнинг ташкил этилиши арабларнинг янги бирлиги йўлидаги қадим сифатида баҳоланмоқда.

Партизанилар Сальвадор территориясининг 90 про-

билан баҳам кўрмоқда. Охир-охири номи маданият уйиди халқ театри ҳам ўз хонадонига сиғмай қолди, бу эрда Октябрь район ошхоналар трести, тадир-нон цехи, Узбекистон СССР Халқ таълими, индустриянинг лойиҳа-технология бюроси хўжайинлик қилмоқда. Ингитўр районидagi Ленин номи колхоз, Гулистондagi Октябрь колхоз, Фарғонадagi «Правда» совхоз клубларида ҳам мириқиб дам олиш мушкул. Чунки бу ерларда ана шу хўжайинларнинг правление ва дирекциялари,

Ташвишли сигнал

Тор жойдаги томоша

тетни» деган ёзувларга дуч келасиз. Бу ташкилотларга уч йил муқаддам кўчиб кетиш таклиф этилган эди. Лекин кўчиш уларнинг ҳаёлига ҳам келмаётгани йўқ, бунинг устига бинонинг ижараси учун сарф чақа ҳам тўлашмапти. Бунинг оқибатда тўғарақлар дуруст-роқ ишловлашмапти. Болалар учун эртақлар хонаси очилгани йўқ, махсус балет синфини жиҳозлашга имкон йўқ. Иш-тўқмандларнинг янги клубларини очилмашмапти.

«Кўчишлар»нинг дастидан дод дейишгача келямиз, — дейди сарой директори — унинг уринбосари, партия ташкилотининг секретари Ю. А. Прохоров. — Уларнинг ҳоми-лари зўр чиқяпти.

Бу ташкилотлар фақат тўқмачилар маданият саройининг бошига тушган бўлса қошиқ эди. Ҳозир республикадаги кўпгина маданий-маърифий муассасалар ўз уйида етти ёт бегона бўлиб қолган, улар ўз уйлари сийишмапти. Тошкентдаги тўртта йирмик маданият саройига бегона ташкилотлар кириб олган. Пойабзалчилар саройига Тўқмачилик ва енгил саноат ҳодимлари касаба союзи олаб келишди. «Мехмон», темир-йўлчилар саройига «Азборот маркази», Урта Осиё темир йўли бошқармасининг техника кутубхонаси жойлашиб олган. Асосан саройининг филиали бўлган «Восток» клуби ўз саҳнасини сатра театри

Бу область республикада ажабтовур рекорд қўйган десак арзийди. Бу ердаги маданият даргоҳларида меҳмонхоналар, қандолатчилик цехлари, почта, бухгалтерия, граждан мудофаси штаблари, қишлоқ ҳунар-техника билим юрлари, бошқа ана қанча идора-ю, идорачалар очилган.

Узбекистон касаба союzlари республика советининг маданият бўлимида бу ҳусудаги узундан-узун рўйхатларини кўрсатишди. Уларга қарашли бўлиналарида ҳам аҳоли яхши эмас — дегирли ҳар бир областда юроридаги хўшаш «ижарачилар» бор. Бегона ташкилотлар париларга ҳам суқилиб кириб олишган. Республикдаги 110 та кўламазор дам олиш зоналарида ҳам «чақирилмаган меҳмонлар» бор. Тошкентдаги Киров номи паркида бирварақайга тўртта кооператив ўзига маскан топти. Гулистондagi Пушкин номи паркида дархатларга арқон олишиб, кир ёйишмоқда. Дарҳақиқат, бунинг ажабланидиган жойи йўқ. Ана шу территорияда 16 та уй қурилган, одамлар яшашмоқда.

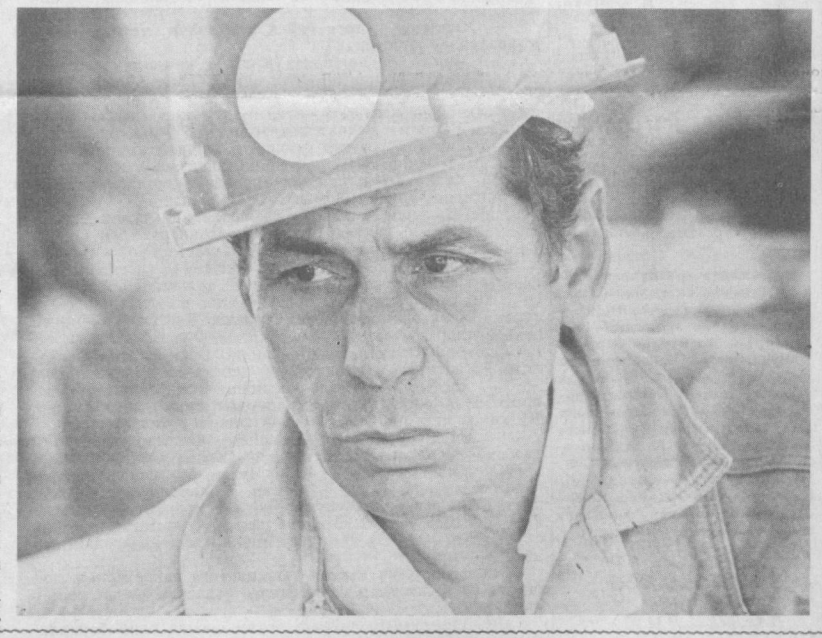
Тўғри, КПСС Марказий Комитети «Клуб»-муассасалари ва спорт иншоотларидан фойдаланишни яхшилаш тадбирлари тўғрисида қарор қабул қилганидан кейин айрим ижарачилар қиқиб кетишга мажбур бўлишди. Аммо ҳали ҳам 300 дан кўпроқ маданият уйи ва клубдан «чақирилмаган меҳмонлар» қиқиб кетишгани йўқ.

Кирмаган эшигимиз, ёзмаган идорамиз қолмади, лекин кўриб кўрмасликка, эшитиб эшитмасликка олишмоқда, — деди Узбекистон маданият министриги маданий-маърифий муассасалар бошқармасининг инспектори Н. К. Кра-сивина.

Эшитишмашмаптики ёки эшитиш иштамайшмаптики! Республикани бадий ҳаваскорлик коллективлари, хлосмандлар уюшмалари ва иштиёқмандлар клублари соми жақатдан сўнгги ўриллардан бирида турган экан, бунга бера-фарқ қараётган кишилар айбдор эмасми! Агар мириқиб дам олишни, дам олиб, ўқиб-ўрганишни истаётган кишилар кўз ўнгида маданият даргоҳларининг эшиги ёпиқ қўйилган экан, бунга ким жавоб беради! Давримиз меҳнаткашларининг эҳтиёжларига бошқароч қўнособат лозимлигини тақозо этмоқда. XIX партия конференциясида, жумладан, партиянинг маданият соҳасидаги сиёсатининг асосий йўналиш халқнинг маънавий бойи-ши сари кескин бурилиш бўлиши лозим, деб таъкидлан-ди. Худди ана шу йўлга риоя қилиш дардор, турли-туман объектни сабабларини пеш қилверишга ҳолат йўқ.

Халқда «Уйинг тор бўлса ҳам, кўнглинг кенг бўлсин» деган мақол бор. Бу-ку яхши-я, лекин «чақирилмаган меҳмон — йўнмаган таёқ» деган ҳик-матли сўз ҳам бор.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
[ЎЗАТГ мухбири].

Гумар Шагитович Гизатуллин ана шундай фидойи кишилардан биридир. У 1966 йили шаҳримиз бошига тушган табиий офатни бартараф этиш мақсадида комсомол йўллан-мас билан ўзи туғилиб ўс-ган Татаристондан келган.

Уша пайтда тажрибали бин-нокор усталар жуда керак эди. Г. Гизатуллин ўз ишига энжод-нан ёндошди. Шунинг учуни-ми, тез орада коллектив ўр-тасида обрў қозонди.

Ҳозир у бошқиб бригада «Уз-стройремонт» трестига қараш-ли «Центропострой» бошқарма-сида илгорлар сафидан ўрин олган.

Тошкент Гумар Шагито-вичга кўп нарсга берди. — дейди унчасти прораби Влчес-лав Ефимов. — у энг қувонч-ли даламларини нои шаҳрида кўрди. Рафиқаси Хилола ҳам ишлаб қанқарш корхоналари-нинг бирида меҳнат қилмоқда. Бу меҳнаткаш оилада икки фарзанд тарбия топмоқда.

Ҳозир у етакчилик қилаёт-ган коллектив Энгельс кўча-сида бўлиб тайлаётган кўп қа-ватли турар жой биносини барпо этипти.

СУРАТДА: комплекс брига-да бошлиғи Гумар Гизатуллин.

Исроил оккупацион маъмурлари Иордан дарёсининг Габрий соҳилида араб аҳолисини янбадан зулм ва зуравонлик сиёсатини давом эттиришляпти. Босқинчилар Фаластинликларга жабр-зулм ўтказиб, уларнинг азалий ерларини мусодара қилишляпти. Яқинда босқинчилар эгалаб, Иордан дарёсининг Габрий соҳилидаги бир қатор уйларни яқсон қилдилар.

СУРАТДА: фаластинлик мана бу аёлининг уйини ҳам Исроил солдатлари бульдозерлар билан бузиб ташладилар.

АФП—ТАСС фототосси.

Исроил оккупацион маъмурлари Иордан дарёсининг Габрий соҳилида араб аҳолисини янбадан зулм ва зуравонлик сиёсатини давом эттиришляпти. Босқинчилар Фаластинликларга жабр-зулм ўтказиб, уларнинг азалий ерларини мусодара қилишляпти. Яқинда босқинчилар эгалаб, Иордан дарёсининг Габрий соҳилидаги бир қатор уйларни яқсон қилдилар.

СУРАТДА: фаластинлик мана бу аёлининг уйини ҳам Исроил солдатлари бульдозерлар билан бузиб ташладилар.

АФП—ТАСС фототосси.

Бирмадаги вазият

ЛОНДОН. Бирмадаги янги ҳарбий режим армия Рангунда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида «хавф-сино» ва тартибни тиклаш тадбирларини қўрганлигини маълум қилди. Душман ба кунни кеқурун радио орқали эшиттирилган баёнотда ҳарбийлар ақшанба кунни ҳокимиятини қўлга олгандан кейин 54 киши ҳалок бўлганлигини айтдилар. Рейтер агентлигининг маълум қилишича, региондаги дипломатлар Бирмада демократияни тиклаш учун кураш оммавий ҳаракати қатнашчиларига қарши репрессиялар қўриб 300—400 кишига етганлигини таъкидладилар.

Баёнотда август ойидан бери будда дини монахлари

ва студентлар назорати остида турган ва катталлиги жиҳатидан мамлакатда иккинчи ўринда бўлган Мандалай шаҳри тўғрисида ҳеч нарсга дейилмапти.

Ҳарбий маъмурлар шаҳарларда комендантлик соати жорий этиб, йигиллишлар ўтказишни ман қилдилар ва ишчиларга корхонага қайтиш тўғрисида буйруқ бердилар. Бироқ пойтахтда аҳоли буйруққа бўйсунма-дан бош тортиди. Армия комендантлик соати амал қилган пайтда тўлиб-тўйган студентларга қарата бир неча бор ўт очди. Расмий хабарларга қўра, Рангун шаҳри марказининг ўзи-дагина «Сул» ибодатхонаси олдида 20 киши ўлдирилди.

Телетайп лентасидан

ГАВАНА. Сальвадордан олинган хабарларга қўра, Фарабундо Мартин номидаги миллий озодлик фронти душманба кунни мамлакатдаги йўлларни ишғол қилиш кампаниясини бошлади. Сальвадор ватанпарвар кучлари кейинги вақтда Дуартенинг халққа қарши режимни авж олдириган репрессиялар тўғрисида яна-вобан шундай чора кўрмоқда.

Партизанилар Сальвадор территориясининг 90 про-

ГИМНАСТИКА
УРНИГА... ЭСНАШ

Ипониялик қоралонлардан бири — Хидеки Танкиши ўз кўз остидаги ходимлардан иш қуниинг қар соатида бирик-инки марта чуқур эснашди. Ўтнинг илтимос қилади. У ана шундай мунтазам эсноқ тортиш тарағи торган асабларини юмшатади, ҳар қандай ишда муқаррар ўз бериши мумкин бўлган асабий зўриқишлар асиратида фориг этади, шунингдек инсон организмиди чарчоқни ёзади, деб ишонади.

ТУЯЛАР
ОГОХЛАНТИРАДИ

Ҳозир Судан, Сомали ва Эфиопияда қарийб тўққиз миллионга туя бор. Бу бутун дунёдаги ана шу ҳайвонларнинг тахминан ярмини ташкил этади. Туя ҳақон мураккаб сахро шаронтида энг қулай транспорт воситаси бўлиб қо-лмоқда. Аммо бутунги кунда ана шу «сахро кема-лари»ни замонавий авто-мобил йўлларида ҳам тез-тез учратиш мумкин. Шунинг айтиш керакики, «чақирилмаган меҳмонлар» автономия йўлларида нокуш тирваллиқларни вуқудга келтиришляпти. Шунинг учун бўлса ке-рак, туялар тез-тез лайд-ло бўлиб туралган авто-мобил йўлларидан одат-дан ташқари йўл бел-лини — «Эхтиёт бўлинг, туялар!» деб ёзилган бел-гини учратиш мумкин.

Ўттиз йилдан сўнг

Яқинда шахримиздаги А. С. Пушкин номида 13-ўрта мактабга ушбу илм даргоҳини бундан 30 йил муқаддам битирган 10-«Б» синф ўқувчилари йиғилиди. Улар бегубор ёшлиқларини, ўқини даврини эслади, тарбиялаб ҳаётга йўллама берган устозларига таъзим бажо келтириди.

— Мактабимизда яхши аънаналар кўп, лекин собиқ ўқувчиларнинг 30 йилдан кейин қадрдон мактабларидан йиғилишлари биринчи воқеадир, — деб кечани очди мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Оснӣ Қаҳқорова. — Сизларнинг пок ниятда қилинган бу ажойиб ташаббусингиз мактабимиз тарихида унутилмас воқеа бўлиб қолади.

Йиғилганлар устоз ўқитувчилар — марҳум Тўлаған Зокиров, Турсунбой Назаров, Валентина Петровна Ерёмкина, Аянол Одилов, Икром Раинов, Мухтор Аъзамов, Турсунбой Рустамовлар хотирасини бир минут сукут сақлаб эслади. 30—40 йил аввал турди фанлардан дарс берган, бутунги кунда кескалик нашидасини сураётган ўқитувчилар — Асқар Иброҳимов, Эргаш Рўзиев, Халил Набиев, Асқар Умаров, Омон Ғаниев, Фанна Марковна Сестерман, Хикматулла Абдуллаев, Клара Владимировна Шнайдер, ўқувчиларини етуклик аттестати билан биринчи бўлиб таъриқлаган синф раҳбари Абдувоҳид Хўжаев, узоқ йиллар мактаб директори бўлган Муаттар Афандиевалар кечанинг азиз меҳмони бўлиди.

Соҳларига оқ оралаган, ўғил-қиз ўстириб қўйлар неваралик бўлган собиқ ўқувчилар ушбу кечадан хотира сифатида ўша даврининг забардаст ўқитувчиси, математика фанининг билимдон Тўлаған домла Зокиров портретини мактабга совға қил-

ди. Кечада қатнашган устоз ўқитувчиларга эса шоир Пулат Мўминнинг: «Фан боғининг боғбонисиз, Чароғбонисиз кўнгалга, Минг эҳтиром ўғлинигиздан, Қизингиздан, устозлар, сўзларни битилган эсдалик альбомларини тошириди».

— Ўттиз беш ўқувчимдан тўрт фан кандидати, икки илмий ходим, етти инженер, уч врач, уч педагог, бир агроном, қурувчи, темир йўлчи, савдо ходими, ошпаз каби мутахассислар етишиб чиқди. Улар ичидан халқ хўрамати сазовор бўлиб Ватанимизнинг юксак ордени ва медаллари билан олишга муяссар бўлганлар, республика миёси Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланганлар бор, — деди Абдувоҳид Хўжаев.

Кечани ўтказишга мутасадди бўлган ташкилий комитет сифдодлар учун таъсис этган: «Энг кўп болалар» ва «Энг зор-оборудовани» комбинатининг бош директори Абдуғани Исмоилов, «Энг кўп неваралик» соврини Тошкент медицина институтини стоматология факультетининг катта ўқитувчиси Нурилла Тўлағанова, «Энг абжирга» соврини қўрилишда бригадир, шаҳар Советининг депутаты Мақдам Эрматхўжаевга, «Хамон 17 ёшдагидек» соврини эса филология фанлари кандидати Лола Каримовага тошириди.

Мактаб тарихида янги саҳифа очган, ўзига хос тарбия кечаси бўлган устоз, шогирд ва аяллар учрашуви кеча иштирокчиларида олам-олам қувонч, унутилмас таассуротлар қолдириди.

Тўқин ЛУТФУЛЛАЕВ,
© СУРАТДА: кеча қатнашчилари,
Б. Лутфуллаев фотоси.

Болаларни авайланг

Кейинги пайтда шифохоналарга тан жараҳати билан тушаётган болаларнинг сони ортиб кетди. Ҳатто бир кунда ўнлаб ёш болалар йўл-транспорт ҳодисасидан маъий бўлиб шифохонага тушмоқдалар. Бунга сабаб — ҳали болаларимиз кучанин серкатнос қисмида ўзларини қандай тутишни ва йўл ҳаракати қонунларини яхши билишмасликларидир. Рақамларга мурожаат қилганда бўлса, шу йилнинг ўтган ойларини мобайнида 308 нафар бола йўл-транспорт ҳодисасига дуч келди. Натижада улар жараҳатланиб, 63 пайтда дам олиш ёки пионер

лагерларига бориш ўрнига, шифохоналарда даволанишга мажбур бўлиди. Йўл-транспорт ҳодисаси туфайли 12 бола ҳалок бўлди.

Мисолларга мурожаат қилдик. Масалан, яқинда Островский кўчасида тўрт яшар Фарида Жумазиева ва унинг описи Муъассарини мотоцикл уриб кетди. Оғир тан жараҳати олган қизча 16-шаҳар касалхонасига ётқизилди. Пирхўжамедов кўчасида қайдоқчи Зубенко ўзининг 3 04—10 ТН номерли «Жигули» машинасида тўрт яшар Хуршида Махмуровани велосипед учётганда уриб юбор-

ган. Хуршидага «тез ёрдам» кўрсатилди. Бундай мисолларни афсуски, жуда кўплаб келтириш мумкин.

Агар ота-оналар ёки катталар бу болаларга серкатнос кўчада ўйнаш мумкин эмаслигини ўз вақтида тушунтирилганда ёки болаларни ўз ҳолига ташлаб қўйилганлариде бўлса, бахтсиз ҳодисалар бўлмас эди. Афсуски, айрим ота-оналар «Ҳа, болам кўчада ўйнаётганми?» деб уйда кўнглини тўқ қилиб ўтирибди. Аммо бола—болада. Унга уйни керак. У бахтсиз ҳодиса тўғрисида мутлақо ўйламайди. Бундан ташқари

ҳали кўпчилик болалар йўл ҳаракати қонунларини яхши билимайди. Шу нуқтаи-назардан келиб чиққан ҳолда болаларга, мактабларда ва ота-оналар ўз уйда болаларга кўчада ўйнаш ҳавфли эканлигини тушунтириб беришлари керак. Ана шундангина биз келажакдаги болаларнинг ҳавфсизлигини таъминлаш, уларнинг соғ-саломат ўсишларига ҳисса қўшган бўламиз.

Равшан ГИЗАТУЛЛИНА,
Тошкент шаҳар Давлат-автомобиль инспекцияси бошқармасининг инспектори, милиция лейтенанти.

Акс садо

Бувижон,
ўқиб беринг

Алла айтиш-улуғ бахт

«Тошкент оқшом»нинг шу йил 27 август сонидagi «Она алласи» публицистик мақоласини мароқ билан ўқиб чиқдим. У мазмунини, ёзиллиги билан менга ҳам, ҳамкасбларимга ҳам манзур бўлди.

Мақолани ўқиб чиқдим, уйга толдим. Алла — оналарнинг табарури қўшиғи. Алла айтиш ҳар бир она учун қанчалар бахт!

Мақтаниш бўлса ҳам айтмай, меннинг онам Кумрихон Азимова ўн болани оқ ювиб, оқ тарайди. У киши ҳозир невараларини эриналаб шундай алла айтди, киши эшитиб ҳатто мен ҳам боладан сезаман ўзимни.

Шундай экан, нега алла айтишга муҳтож болалар бор ҳали ҳам. Ҳа, фарзандини тарбия этиш қилишга жазм этиди. Ҳа, аёлларини «она» деб улуғлашга тилим бормайди. Шундай оналарга айтганда сўзини бор:

Нега болаларга нисбатан тошбағирсиз? Қанча дард, алам, оғриқларга бардош бергансиз, шундай қора кўз, нозин, жангил гўдак умрини ўз қўлинигиз билан узиб ташлаган қандай қилиб юрагингиз бардош беради?

Ичи қора, фидосини йўлига мундасидан берилган «она»лар, илтимос, юраги пок болани гўдаклик чоғиданоқ боқиб, оқ сут бериб қараб улағайтирган оналарнинг нафратини, ғазабини оширманг. Она улуғлигини, поклигини билиб қўйинг. Сизлар «Она алласини» қандай қилиб айтишни ҳам билмасангиз керак.

Мақолани ҳар бир аёл, ҳар бир она ўқиб, ҳулоса чиқариб олса яхши бўларди.

Уйри ЭРҒАШЕВА,
Тошкентдаги 558-болалар боғчасининг музика раҳбари.

Ҳамшаҳарларимизга тасалли

ЭКОЛОГИЯ

Ҳаммаёқ чанг деб, эрталадан асабингизни бузаверманг, тез қариб қоласиз. Нима, шаҳарда яқиндан бери яшайсанми? Шунда биз ўрганиб қолганми? Ҳар кунги шу аҳвол — ишга келишимизда фаршлар кўчаларини сув селмай сўпириб, «Ким чангини энг баландга чиқара олади» мусобақасини ўтказиладир. Бу чанглар транспортлар тутуни билан омухта бўлиб ўлкамизга боради. Ўшамиз мослашиб қолган, селитрасиз қовунни тановул қила олганмишдек энди омухта ҳавосиз ҳам яшай оламиз. Шунинг учун «Экология» — тирик организмларнинг теварақ атрофдаги муҳит билан ўзаро муносабатини ўрганадиган биологик фан» деган жумлани «Экология» — шаҳарликлар организмларининг заҳарли ўғитлар ва омухта ҳавога мослашуви» деб ўзгартирсак тўғри бўлади.

ТЕЛЕФОН

Қўйинг-е, одам деган шунақа ҳам енгил бўладими?

Фақат сизнинг телефонингизга бошқа номерлар тушавериб, ишлаган беришмайди? Бизнинг телефон ҳам сизникидан қилишмайди. Аяниқса, баъзи аёлларнинг телефонида соатлаб ҳасратлангичи, олган латта-пўтадларини мақтанчиларини айтишмасми? Қўйинг-чи, хонам АТСга, сиркалар бюросига айланиб, бирор минут

ишолмайди деган бўлиб қолдим. Бу аҳволдан қутулиш учун бир неча бор АТСга қўнғироқ қилдим, лекин уларга ҳеч тушулмади. Охири уларга ўзим бориб учурашам, ёшрай, ўзларининг телефонлари бизникини ҳам йўлда қолдирад экан!

Кўп хафа бўлаверманг, сир бўлса ҳам мен сизга телефондан оқил-она фойдаланишининг йўлини тушунтираман: шартта узиб ташланг, вассалом.

РЕМОНТ

Яна нимага хафа бўлаёлсиз, кўча ремонтининг узилиб кетганими? Сиз балки «Тошкентнинг» Энгелс кўчаси билан Навоий кўчаларининг кесилиш еридан ва бошқа кўчаларнинг 100—150 метр келадиган қисми оилаб ремонт қилинди, натижада бу жойларда транспорт ва одамлар қатнови қийинлашди, ҳайдовчи ҳамда йўловчиларнинг қанчалар асабни бузди, вақти бекор кетди. Ваҳоланки, астойдил кириштирилиб, озор бош қотирилса, бу ремонтларни бир кечада тугатиш мумкин-ку» демоқчидирсиз?

Ҳеч хафа бўлмаг, кўчалар аҳволи ҳақида бирор матбуотга ёзиб юрманг. Чунки бундай кўчалардан тегишли мутасаддилар ҳам қўнига бир неча бор ўтишди, балки бу ҳақда уларга юқоридан кўрсатма бўлмагандир.

Тоҳир ФОЗИЛОВ.

Адабий дўстлик

Рус тили — иккинчи она тилимиз. Лекин ўз она тилини билмаган саводсиз бола ҳеч қачон ўзга тилининг қадрига етмайди.

XIX Бутуниттифик партия конференциясида таъкидланганда, республикаларда икки тилликка эътибор бериш, миллий ва рус тилини ўрганишни муштарак олиб бориш керак. Тарихимиз ҳам, тилимиз ҳам ҳамбарчас боғланган. Ваҳоланки, тилга, тарихга ҳурмат — халққа ҳурматдир.

Миллатларнинг бир-бирини тили ва урф-одатларини ҳурмат даражасида билиш, унга риоя қилиш амалдаги интернационализмдир.

«Тил билган — дил билар», деб бекорга айтишмаган ота-боболаримиз. Мактаб ўқувчиларининг рус тили ва адабиётининг кўп қисмида олаётган студентларнинг таламулла бўлиб чиқишларида ўзбекча дарслик, зарур адабиётларнинг етмаслигини ҳам сабаб бўляпти. Иккинчи томондан, тарих билан тил соҳасидаги алоқаларнинг бир-биридан узилиб қолганидир. Тарихини яхши билган ёзувчи, шоирнинг асари доимо тинч бўлиб, севиб ўқилган. 7—8 синфларда 1973 йилда нашр этилган «Ўзбекистон ССР тарихи» дарслиғи ўқитилди. Анқонинг уруғидек бу дарслик фақат муаллим қўлида бўлиши мумкин, холос.

Атоқли адиб Сергей Бородиннинг «Самарқанд осмониде йўлдузлар» трилогияси, моҳир калам соҳибаси Лидия Батининг «Ҳаёт бўстони» асари ўтмишимизни ўрганаётган заҳ-

маткаш қардошларимизнинг юксак ҳурмат-эътибори рамайдир. Икки тилда ёки бир неча тилда ижод қилаётган қалам-кашлар оз эмас. Тиллар бир-биридан маънавий озуқа олади. Шунинг учун адабий асар чегара билмайди. Билимдон тарихимизнинг ўзига хос меҳнати билан умри узайиб бораверади. Миртемир, Мақсуд Шайхзода маҳорати ила болаликдаёқ А. С. Пушкин шеър-иқидан баҳраманд бўлганмиш. Константин Симоненко истеъдод билан рус китобхонаси Абдулла Қаҳҳорнинг «Синчалек» асарини мутлақо қилишга муяссар бўлди.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Зеро адабий дўстлик — абадий дўстлик деб бежиз айтилмайди.

Интернационализм, халқлар дўстлиги қон-қонимизга, жон-жонимизга сингиб кетган. Ер-шари — ягона уйимиз бўлиб, уни асрашимиз, бир-биримизга меҳр-оқибатли бўлишимиз даркор.

КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил июль Пленумида сузлаган нутқида М. С. Горбачев шундай деган эди: «Биз она тилини, миллий маданиятларини, тарихий ёдгорликларини муҳофиза қилишга, ҳар бир миллат ва элнинг ўзига хослигини, унинг совет маданияти муштарак хазинасига қўшган бетакор ҳиссасини белгиладиган ҳамма жиҳатларга беихос эътиборли бўлишимиз кераклиги ҳақида гапирарининг ҳолати ҳам йўқ».

Миллий ҳислатларининг кўп қирраллиги ва ранг-баранглиги совет маданиятига хос фазилатдир.

Улуғбек ПУЛАТОВ,
Инсоний номдаги Тошкент Давлат педагогика институтини студенти.

Ичкилик оқибати

«Маст бўлдим — паст бўлдим», деган гап бор. Ўттиз бир баҳорини қаршилаган Сергей Бортников суд қора курсисига ўтириб, ичкилик туфайли қоз қора бўлаганини тушунди. Лекин энди кеч бўлган эди. Сўнгги пушаймон — ўзинига душман, дейдилар. Ичкиликка қарши кескин кураш кетаётган бир пайтда, Сергей аксинча унга ружу қўйди. Наркологик диспансерда даволаниб чиқди. Аммо продаси бўлиш қилди. 1985 йили спиртли ичимлик ичиб машина рулини бошқарганини учун машина ҳайдаш ҳуқуқидан узоқ муддатга маҳрум қилинди. Аммо ота-она бир кун тузалар, деб умид қилди. Яхши бўлиб қолар деб «Москвич» машинаси ҳади этди. Ўрганган кўнгли ўртанса қўймас, деганларидек, ичкиликни ташламади. Охириқабат генерал Узоқов кўчасида машинасини елдек учуриб кетаётди: рулни бошқаролмай қолди. Мувозанатини йўқотган машина бир неча марта ағдарилиб йўлнинг четидеги дароҳта бориб урилди. Авария туфайли 21 ёшли хотини Марина Луценко ва ҳали туғилмаган 6 ойлик гўдак ҳамда қизи Виктория ҳалок бўлди. Машина ичидеги Сергейнинг таниши Н. Говей тан жараҳати олиб, касалхонага тушди.

Мана сизга ичкиликнинг оқибати. Уч киши бевақт оламдан кўз юмди. Унинг ўзини? Суд қора курсисига ўтирибди. Энди қилмишига яраша жазо олади.

Абдулла САБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги Тошкент шаҳар районларига тергов бўлими ходими, милиция капитани.

Афғонистон Республикасида ўз интернационал бурчини шараф билан адо этганлар жонажон шахримизда ҳам қўллаб топилади. Улар ичиде яқинда уйига қайтган интернационалчи жангчилар — комсомол аъзолари Шухрат Умаров (чапда) ва Эргаш Оққўзиёв ҳам бор. Ингитларнинг бир Тошкент политехника институтда, иккинчиси эса Ўзбекистон Давлат физкультура институтда таълим олади.

СУРАТДА: собиқ интернационалчи-жангчилар.

М. Нуриддинов фотоси.

Икки ҳикоя

Гавҳар кўзли чўлпи

ТАБИАТ чаман билан безанган бир пайтда қор ташлагандек, уч сатр хат Моҳминнинг тулғун чехрасини номозом қилди-қўйди. У оғир кўнган товуқдек босар-тусарини билмай, ҳашамдор ижод қилаётган катта хонадан у ёқдан-бу ёққа бориб-қола бошлади. Юраги қинқан чиркиб кетай деганда онаси Муъаззамхон юриб келди. Қизининг чехрасига назар ташлади-ю, кўрқиб кетди. Чиндан ҳам Моҳминнинг тулғун юзи дона-га айлانган эди.

Она-бола бир-бирларига таппинишди. Моҳмин хўнграб юборди. Онанинг кўзи ерда ётган хатга тушди. Шовиб олиб ўқиб бошлади: «Азизим, умрим баҳорини Моҳминнинг! Мен шаҳарга илм излаб эмас, ўлим излаб келишман экан. Назарини шунга қўй, илмнинг қанча! Сизни маъбуриямиз, ўз ичтиб-иригиз биланми, унаштиришган экан, ҳатто ЗАГСдан ҳам ўтказибдилар. Бахт тиламан! Мен нотавон қилмоқчи сизданги қизини қўрмагандим, бинобарин, Фарҳоду Маҳмурдан аяло севгандим. Минг афсус! Энди менга аяшнинг маъноси қолмади! Сиз хатин олганингизда мен арши-аьлога йўл олган бўламан! Мен кечиринг, бебаҳо муҳаббатим! Алвидо, жоним!». Эҳтиром билан сизга бош эгувчи Мақсуджоннингиз».

— Е тавба! — деб юборди она. — Адреси ҳам йўқ-а!

— Ҳа! Адреси ҳам йўқ, ўзи ҳам йўқ энди! — деди Моҳмин бўғилиб.

— Йўқ-а! Нималар деясан, қизгинман!

— Ҳа, онажоним! Энди у ҳам йўқ, мен ҳам йўқ бўламан! Энди менга ҳам ҳаёт ҳаром! Дадам шўрлик менсиз ЗАГСдан ҳам ўтказибдилар. Нақадар муҳим!».

Моҳмин шундай деди-ю, икки қиларини билмай атрофга олавлар кўз ташлай бошлади. Она уни маҳкам қўқоқлаб: «Йўқ! Йўқ!» деб дод солимоқча турди. Рухат-фароғатда яшаётган онани ҳам фалокат булутини эгаллай бошлади...

Бундан икки йил муқаддам катта безанган омор мударри Муҳаммадобидхон юқини вагондан тушибди олиш учун бозордан қисқат мардикор олиб келди. Ингитлар қайрат билан ишлашди, нозик ва ноёб молларни эҳтиётлик билан тушириб, оморга жойлаб қўйишди. Уларнинг ҳалол ишлагандан хурсанд бўлган оморчи маошлик ишни тасвир қилди. Иккинчиси: «Кўнган у беш топама деб, мардикор бозориде сарғайганда кўра беш сўм ҳам менга бўлаверди» деб ишга қолди. Унинг тўғрисиқ, ҳалол экани мударрига ёқарди. Бир кун оморчи уни хўжайини Муҳаммадобидхоннинг қиза оморчи, холмоқ, бўёқ ишларини бажартирди. Мақсуджоннинг дид билан аявоғча солган гулларни, суқбат пайтидаги ақлли гаплари ҳаммаларига ёқиб қолди. Айниқса, айвонда осилгил турган дуторин руҳсат билан олиб қилиш оилага манзур бўлди.

— Дутор чалиш, гул солишларини қаердан ўргангансиз! — деб сўради катта хўжайин.

— Тўғарақда, — деди Мақсуджон, — мактабда.

— Қишлоқ болаларининг вақти дала ишлари билан банд бўларкан, сиз тўғарақда, ўқини қандай ўлғурар эдингиз? — деб сўради Муъаззамхоннинг ёлғиз қизи Моҳмин.

— Мақсуджон ёқимли табассум билан жавоб берди:

— «Ишчанга иш, дангасига сабаб топиладик. Мен севган машулотини вақт топадим. Уйимизни ҳам ўзим яхшигина бўёқдан чиқарганман.

— Мактабин қандай баҳолар билан битиргансиз!

— Уч баҳойим йўқ эди.

— Унда нега институтининг кундузгисига киролмагансиз!

Мақсуджон нима дейишини билмай, «Гоҳида олтин медалли ўқувчилар ҳам киролмайдик, мен сиртқисига ҳам хўрсандим. Кириб олган баъзи студентлар бўлса, ўқиймай кетиб қолмаётган, деди.

Мақсуджоннинг катта ҳовлидаги юмушларини қўйишчи Моҳмин учун ҳам хўзур бахш эта бошлади. Гуллар, тоқлар парваршидаги миришкор йилғит санат ва адабиётда ҳам она аъзоларини маъмур этарди. Мақсуджоннинг ақл-фаросатига Фақат Моҳминнинг отаси бепарво қарарди. Онини у тушунишчи. Моҳмин она даврасида йилнинг «мўжизавий қобилиятини заҳф-ҳаёлом билан тасвирлаётганда ҳам она эътиборизгизга «дуруст» деб қўярди. Моҳмин билан Муъаззамхонлар бўлса йилнинг келмаган кўнлари ўзларини бир имамсини йўқотгандек ҳис этишарди. Келганда эса хизматкорини эмас, севимли меҳмонини кутиб олгандек қабул қилишарди.

Қисқаси, Моҳмин билан Мақсуджон олтин узукка гахтар кўзде, бир-бирларининг бахти учун туғилгандек эди. Аммо мол-дунёнинг ҳар қандай инсоний фазилатлардан устун қўнучи база бошлиғи Муҳаммадобидхон Муҳаммадобидхоннинг қўнғилиги, эгилли-бўйиллиларини Муҳаммадобидхонга ёқарди. Шу сабабли у Моҳминнинг ялғин-ёлғорлиқларига қарши туриб: «Мен отангиздан ёки омондан тўшганман!» қизим бўлсанг отанг хоҳишини қўнғили маъмурсан. Мен сўз берганман. Гар қўнмасанг оқ қилман!» деди.

Бу дўқлардан кейин содда она-боланинг тили тўтилиб қолди. Моҳмин қаршиликка қарамай ниқохлаб қолди. Бутуни эмас, бутунинг кучи билан ЗАГС варақаси ҳам кесилди. Кўёб бўлгуси Муҳаммадобидхон содиқлиғи туфайли ўзига ёрдамчиликка кўтарганига қарамай, қайнатанинг топириғи билан Мақсуджонини ишдан бўшатди. «Кечирасиз, юқоридан ўрнингизга одам юборишди. Ҳўш, келиб туринг. Ҳўш, Моҳмин билан эрта-киндан тўйимиз бўлади. Мана, ЗАГСдан ҳам ўтди олдиқ, — деди иршайиб. Тўйда бирга бўлинг, илтимос, дутор чалиб, қўнғил айтиб берсангиз Моҳмин хўрсанд бўлармишлар...».

Моҳмин билан Мақсуджоннинг орзу-ниятларидан баҳардор бўлган Муҳаммадобидхон кўнлиб туриб йилнинг шу қадар эзар эдик, Мақсуджон кўнрак йиртиб, дод деб юборишга тайёр эди. Тишини-тишга қўярди. Фақат кўнлиб туриб: «Кўтайма!» деб табриқлаган бўлди.

Моҳмин уйдан бутунлай чиқарилиб қўйилди. ЗАГС қорозини кўрган, Моҳмин билан урғашининг йўлини топилаган Мақсуджон жонига ҳасат қилиб, почтага хат ташлашга мажбур бўлди. Ҳатт воқеасини уштанг бойлашча ота хотини билан қизчадан олаштиш учун дархол илтифат олади кетди. Уларнинг уйда қўнғилини билган ўғиллар эса эртасигаёқ уйини ишп-ишқидан қилиб кетишди. Лекин ҳақиқий ўғрининг уйини урган қароқчилар қийматбах оморларни пуллаётганда қўлга тушди. Тилла асбоб, безаклар ичиде Муҳаммадобидхон томонидан Муъаззамхоннинг

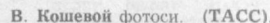
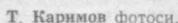
туғилган кунда совға қилинган гаройиб тарихий қўнғил ҳам бор эди. Бу бебаҳо ёдгорлик—гавҳар қўнғил, олтин занжирли зумрад чўлпи музейдан қўнғил бўлгандан бунин қийинлар эди. Уйини ўғирлар урганиши уштанг болачақлар изларига қайтишга мажбур бўлишди. Қайтишди-ю, милиция томонидан «яшайлаб» кутиб олиниди.

Қора курсидаги гўзал

ОЛИМЖОН билан Назирахоннинг юриш-турушлари, гап-сўзларига қараб таниш-билишлар ҳавас қилишарди. «Рисолдаги келин-куёвлар экан!» дейишарди. Келин-куёвлар гўб бир-бирларининг бахти учун туғилгандек, бир-бирларининг қувончи, роҳати қўлида очиги, жонларининг қилишга тайёр турган ошқилар. Уларнинг оғизларидан чиқаётган сўзлар гўб кўзга нур, дилга сурур, хонага муаттар бўй таратаётганга ўхшарди. Шу босқанд бўлса керак, Олимжон заводига, Назирахон мактабига хўшуд бориб, мамнун қайтишарди.

Ошиқ-маъшуклар, фақат бир-бирларини эмас, ака-опаларининг ҳам, келин-куёвларининг ҳам, қисқаси таниш-билиш, қариндош-уруғларининг ҳам бирон йўл билан қўнғилларини олашга ҳаракат қилишарди. Лекин... лекин «Ҳар тўғисда бир аёб» дегандек фарзандсизлик ҳар нақласини яширин зулук бўлиб сурапти. Врачлар фарзанд кўришлари мумкинлигини айтишарди. Йиллар ўтати, орзулари ушаламапти. Олимжоннинг акаси кетма-кет уч қиз кўрди. Олимжонлар суюнмиса, ака қиз бўлгандан ҳафа. «Ажабо! Ғалати улар!» дейди Олимжон билан Назирахон. — Ҳаммаси фарзандику, ахир!..».

Фарзандини деб Олимжон билан Назирахоннинг дили хўфтон. «Кўтганини кўн ўтмас, ишанигини вақти етмас» деганларидек яна икки йил умр бедорликда ўтди. Олимжоннинг қовоғидан қор ёғила бошлади. Назирахон ясама жимлашди, эътилади. «Дадангизнинг гаплари ёдингиздан қутарилиб-да!» деди илҳот Наз

3. Хайдаров фотоси

